

Algemeen

In het kader van het verbetertraject Planning & Control is in 2013 gestart met het onderzoek naar risicomanagement en weerstandsvermogen van de gemeente Dalfsen. Dit onderzoek is uitgevoerd door de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) en afgerond begin 2014. Wij willen hiermee ons risicomanagement verder professionaliseren en hierop beleid formuleren en implementeren. Dit moet leiden tot het vergroten van het risicobewustzijn en het vergroten van de kennis over de benodigde weerstandscapaciteit en beleidsvorming ten aanzien van het aan te houden weerstandsvermogen. Risicomanagement is het continue en systematisch doorlopen van de organisatie op risico's met het doel gevolgen te voorkomen en de kans erop te verkleinen. In mei 2014 is dit risicomanagementbeleid door uw raad vastgesteld.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de gemeente Dalfsen aan een drietal eisen te voldoen op het gebied van risicomanagement. Zo dient de gemeente te beschikken over:

1. een risicomanagementbeleid;
2. een risicoprofiel;
3. een berekening van het weerstandsvermogen.

Risicomanagementbeleid

Naast de wettelijke verplichting van het BBV helpt risicomanagement ook bij het maken van afwegingen bij investeringsbeslissingen, biedt het inzicht in de grootste risico's en helpt het de continuïteit van de organisatie te verbeteren.

De definitie van een risico is: de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Uit deze definitie volgt dat een goede omschrijving van een risico drie elementen bevat:

- 1) *Een kans op het optreden van een gebeurtenis ($p < 1$)*
Het gaat hier dus om een mogelijke gebeurtenis. Als iets 100% zeker is, is het geen risico meer.
- 2) *Negatief gevolg*
De negatieve gevolgen van een risico kunnen zowel financieel als niet financieel van aard zijn. We richten ons echter hoofdzakelijk op het in kaart brengen van de financiële gevolgen die de gebeurtenissen met zich meebrengen. Risico's die mogelijk leiden tot aantasting van het imago van de gemeente dan wel andere niet-financiële gevolgen te weeg kunnen brengen worden niet gekwantificeerd.
- 3) *Een betrokkene, voor wiens rekening de negatieve gevolgen komen*
De betrokkene is hierbij de gemeente Dalfsen als organisatie of, waar van toepassing, een specifieke afdeling.

Het beleid en de risico's die samenhangen met de grondexploitatie worden afzonderlijk benoemd en vastgesteld in de paragraaf Grondbeleid.

Inventarisatie risico's

Door middel van een workshop door BNG Advies en via afzonderlijke gesprekken is in 2013 de kennis over risicomanagement en het bewustzijn van risico's in de organisatie vergroot. Met de overgedragen kennis zijn de afdelingshoofden en hun medewerkers in staat de belangrijkste risico's te benoemen en kwantificeren. Zo is het eerste organisatiebrede risicoprofiel opgesteld. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans als het gevolg van een risico te worden bepaald. Daartoe wordt gebruik gemaakt van 'referentiebeelden' om te bepalen in welke klasse een risico zich bevindt.

Kans

Voor de beoordeling van de kans dat een risico zich voordoet hanteren we 5 klassen met de volgende referentiebeelden:

Klasse	Referentiebeelden	Kwantitatief
1	< of 1 keer per 10 jaar	(10%)
2	1 keer per 5-10 jaar	(30%)
3	1 keer per 2-5 jaar	(50%)
4	1 keer per 1-2 jaar	(70%)
5	1 keer per jaar of >	(90%)

Geldgevolg

Hiervoor hanteren we 5 klassen met de volgende indeling:

Klasse	Geldgevolg	
0	Geen geldgevolgen	
1	$x < € 25.000$	(< 0,05% van begroting)
2	$€ 25.000 < x > € 95.000$	(0,05 - 0,2% van begroting)
3	$€ 95.000 < x > € 250.000$	(0,2 - 0,5% van begroting)
4	$€ 250.000 < x > € 450.000$	(0,5 - 1% van begroting)
5	$x > € 450.000$	(> 1% van begroting)

Risicoscore

De risicoscore wordt bepaald door van elk risico de bepaalde klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens onderstaande formule.

Risicoscore = klasse kans x klasse geldgevolg

De maximale risicoscore is: $5 \times 5 = 25$. Met behulp van de risicoscore kunnen risico's worden geprioriteerd en wordt inzichtelijk welke risico's het meest belangrijk zijn om te worden gemanaged. De prioritering op risicoscore kan echter een vertekend beeld geven, aangezien een risico met een kans in klasse 5 en een gevolg in klasse 5 bovenaan de lijst komt te staan. Terwijl een risico met een kans in klasse 1 en een gevolg in klasse 5 wellicht een veel grotere impact heeft. Deze invloed is in onderstaande tabel meegenomen.

Risicoprofiel (top 10)

De organisatie is aan de slag gegaan met het inventariseren en kwantificeren van potentiële risico's. Die gegevens zijn door BNG Advies beoordeeld op kwaliteit, volledigheid en uniformiteit. In vervol ginterviews zijn de belangrijkste risico's nogmaals doorgelopen om het risicoprofiel definitief te maken. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een risicoprofiel dat bestaat uit 48 risico's. De grondexploitaties zijn hierin niet meegenomen omdat daar een rekenkamer onderzoek naar liep. Op de verdere uitwerking van het risicomanagement voor de grondexploitaties is in de paragraaf grondbeleid uitvoerig ingegaan onder het kopje "Onderzoek gemeenteraad naar de grondexploitaties".

Niet alle risico's zijn even groot. In het risicomanagementbeleid van de gemeente Dalfsen is afgesproken dat er gerapporteerd wordt over de top 10 risico's. Deze worden in onderstaande tabel benoemd en verder toegelicht.

	Risico	Kans	Gevolg	Gevolg geld	Risicoscore	Invloed
1	Waterfront	3	5	0 – 2.500.000	15	34%
2	Decentralisaties: AWBZ-Wmo	4	5	350.000 – 700.000	20	20%
3	Decentralisaties: participatiewet	4	3	95.000 – 250.000	12	8%
4	Algemene uitkering gemeentefonds	3	3	95.000 – 250.000	9	5%
5	Decentralisaties: jeugdzorg	3	3	95.000 – 250.000	9	5%
6	Buitenonderhoud onderwijshuisvesting	3	3	95.000 – 250.000	9	4%
7	Wachtgeldverplichtingen B&W	2	3	95.000 – 250.000	6	3%
8	Sociale werkvoorziening	3	3	0 – 250.000	9	3%
9	Trefkoele	1	5	0 – 1.000.000	5	3%
10	Grote projecten	2	2	25.000 – 95.000	4	1%

Het risicoprofiel is een momentopname en voortdurend in beweging. Om deze reden wordt het risicoprofiel twee keer per jaar geactualiseerd.

In de praktijk blijkt dat binnen de gemeente Dalfsen het begrip mogelijke budgetoverschrijding en risico door elkaar worden gebruikt. In veel gevallen werden wensen ten aanzien van nieuwe kredieten door afdelingen benoemd als risico, terwijl extra krediet binnen de gemeente Dalfsen eerst goedgekeurd moet worden door de gemeenteraad. Bij goedkeuring dient hier dekking tegenover te staan. Dat kan in de vorm van beschikbare reserves en voorzieningen, zolang deze voorradig zijn. Bij de gemeente Dalfsen zijn deze in ruime mate aanwezig.

Toelichting risico's

De belangrijkste risico's (top 10) worden hieronder omschreven.

Risico: Waterfront

Waterfront/markt/afzetrisico

In het Waterfront (inbreidingslocatie) zijn vijf bouwdelen gepland:

1. 20 woningen. Deze zijn alle verkocht aan woningcorporatie VechtHorst
2. 12 woningen. Hiervan zijn er 6 verkocht. De overige woningen zijn in de verkoop. Verwachting is dat deze woningen in de loop van 2014 verkocht worden.
3. 18 woningen en 1000 m2 detailhandel / horeca. Deze woningen en bedrijfsruimtes staan gepland voor 2016
4. 12 woningen. Deze woningen staan gepland voor 2016
5. 18 woningen. Hiervan zijn er nu maximaal 11 in verkoop. De overige 7 staan gepland voor 2015.

De einddatum voor het project staat gepland in december 2018. Met de projectontwikkelaar (OCW) is afgesproken dat er gestart wordt met bouwen wanneer er een voorverkooppercentage is bereikt van 70% per bouwdeel. De grond wordt op dat moment afgenomen door OCW.

De provincie subsidieert het project voor een bedrag van € 1.996.000. Als voorwaarde is gesteld dat het project is afgerond op 31 december 2018. Wanneer marktomstandigheden slecht blijven is het mogelijk dat deze einddatum niet gehaald wordt. Dit kan consequenties hebben voor de hoogte van de subsidie.

In het geval projectontwikkelaar failliet gaat of zich om andere redenen moet terugtrekken uit het project zal de gemeente een nieuw plan moeten maken met een of meerdere projectontwikkelaars. Eventueel kan gekozen worden om bepaalde delen uit het plan zelf te ontwikkelen. Het risico hierop is lastig in te schatten maar wanneer het zich voordoet betekent dit extra plankosten en renteverlies door een langere doorlooptijd. In de raamovereenkomst met OCW zijn afspraken gemaakt over de situatie waarbij OCW en gemeente afscheid van elkaar nemen (worst case scenario's). De afspraken houden in dat OCW zich heeft verplicht de onbebouwde gronden te egaliseren en in te zaaien met gras en woonrijp maakt op basis van het bestaande wegenpatroon.

^k **Risico: Decentralisaties: AWBZ - Wmo**

De decentralisatie van de AWBZ-Wmo, Participatiewet en Jeugdzorg naar gemeenten vormt door de bezuinigingen een risico voor de gemeenten. Alle drie staan ze in de top 10 van onze grootste risico's.

Met name de drie onderdelen van de Wmo brengen risico's met zich mee. Ten eerste de voorgenomen bezuiniging van 40% op het budget voor hulp bij het huishouden. Dit betekent ofwel een flinke bezuiniging toepassen op de hulp bij het huishouden ofwel de bezuiniging niet doorvoeren en het bedrag elders in de begroting zoeken. Het bezuinigingspercentage is in Dalfsen waarschijnlijk (ca. 28%), hetgeen neerkomt op een bezuiniging van zo'n € 700.000 structureel vanaf 2015.

De gemeenteraad van Dalfsen heeft het standpunt ingenomen dat de decentralisaties "budgetneutraal" moeten worden ingevoerd. Dit komt erop neer dat het uitgavenniveau in overeenstemming moet zijn met de middelen die van het Rijk worden ontvangen. Er zal dus een nieuw concept voor de hulp bij het huishouden moeten worden ontwikkeld om deze voorziening tegen veel lagere kosten uit te voeren. De overschotten op de Wmo in de jaren 2013 en 2014 bedragen bij elkaar ongeveer € 1,5 miljoen. Het voorstel is om een reserve te vormen van dit bedrag. Een deel van dit bedrag kan incidenteel worden ingezet om tekorten op de Wmo (m.n. de hulp bij het huishouden) aan te zuiveren als er nog niet voldoende is bezuinigd.

In de tweede plaats moet een bezuiniging van 15% worden toegepast op de functie Begeleiding. Deze voorziening komt over van de AWBZ. De gemeente Dalfsen ontvangt een bedrag van € 3,72 miljoen voor de nieuwe taken. Geschat wordt dat ongeveer 330 cliënten gebruik maken van deze voorziening. Het is op dit moment niet mogelijk om aan te geven of het genoemde bedrag voldoende is om de voorzieningen voor de huidige doelgroep te bekostigen.

Een derde risico zit op het onderdeel vervoer, en specifiek de Regiotaxi. Ondanks een aantal maatregelen zijn de laatste twee jaar de kosten voor de Regiotaxi flink gestegen. Daar komt bij dat de provincie Overijssel plannen heeft flink te bezuinigen op de Regiotaxi. Hoe de bezuinigingen precies worden ingevuld en wat er dus nog overblijft van deze voorziening is op dit moment nog niet bekend. Provinciale Staten heeft hierover nog geen definitief besluit genomen. Evenals bij de Hulp bij het Huishouden moet dus waarschijnlijk bij de Regiotaxi in de komende raadsperiode een nieuw concept worden uitgedacht en uitgewerkt. Mogelijk dat de pilot mobiliteit in Lemelerveld hierover inspiratie kan opdoen.

Risico: Decentralisaties: participatiewet

Het grootste risico bij de Participatiewet is de exploitatie van de sociale werkvoorziening. De rijksbijdrage per WSW-er loopt stapsgewijs terug van € 27.000 tot € 22.500 in 2018. De huidige groep WSW-werknemers stroomt maar langzaam uit waardoor vrijwel het hele participatiebudget opgaat aan deze groep. De schatting is dat er ongeveer € 25.000 per full-time WSW-er nodig is waardoor vanaf 2018 ongeveer € 2.500 per werknemer niet gedekt kan worden uit de rijksbijdrage. Omgerekend naar full-time dienstverbanden betreft het ongeveer 130 dienstverbanden. De schatting is dus dat de gemeente Dalfsen € 300.000 per jaar tekort komt op het toekomstige participatiebudget. Dit is ongeveer hetzelfde bedrag als nu ook aan aanvullende gemeentelijke bijdrage wordt betaald aan Larcom en Wezo. Dit betekent dat de gemeente bij ongewijzigd beleid vanaf 2018 aan "eigen middelen" ongeveer € 600.000 moet bijdragen aan de exploitatie van de Participatiewet. In mei 2014 is aan de Raad een notitie gezonden over de exploitatie van de WSW/Participatiewet.

Risico: Algemene uitkering gemeentefonds

De hoogte van het gemeentefonds is afhankelijk van de uitgaven die het rijk doet. Dit noemen we 'samen de trap op en samen de trap af'. Wanneer de rijksoverheid minder uitgeeft, ontvangen we als gemeente ook minder algemene uitkering. Het tempo en hoogte van het economisch herstel zijn hierbij belangrijk en geeft dat de hoogte van de algemene uitkering moeilijk voorspelbaar is. Reeds verschillende malen hebben rijksbezuinigingen er toe geleid dat de gemeente fors gekort wordt in haar grootste inkomsten. Dit risico blijft aanwezig, zeker gezien het huidige economisch klimaat.

Risico: Decentralisaties: jeugdzorg

De 3e decentralisatie is de jeugdzorg. Het budget voor de jeugdzorg in 2015 bedraagt voor de gemeente Dalfsen € 4,3 miljoen. Voorzichtige verkenningen wijzen uit dat het onzeker is of dit voldoende is voor de huidige doelgroep. Om meer inzicht te krijgen zal de doelgroep eerst in kaart moeten worden gebracht met daarbij welke voorziening deze groep heeft, tegen welke kosten en welke indicaties hierbij worden gehanteerd. Op regionaal niveau zijn afspraken gemaakt met aanbieders van jeugdzorg, waarbij afspraken zijn gemaakt over innovaties en een bezuiniging van 15%. Ook hier is het onzeker of de budgetten voldoende zijn om de taken uit te voeren.

^d Risico: Buitenonderhoud onderwijshuisvesting

Een andere belangrijke ontwikkeling, zoals al beschreven in de programmabegroting 2014, betreft de overheveling buitenonderhoud van scholen voor primair onderwijs naar schoolbesturen per 1 januari 2015. Definitieve besluitvorming verwachten wij medio 2014. Gemeenten zullen hierdoor worden gekort op hun algemene uitkering met € 158,8 miljoen. Voor de gemeente Dalfsen komt dit neer op een korting van circa € 200.000 structureel. Met de overheveling zullen wel de onderhoudsuitgaven bij scholen/kapitaallasten volgens de meerjarenonderhoudsplanning (MOP) uit de gemeentebegroting vervallen. Aangezien wij de kapitaallasten pas een jaar na de investering ramen, betekent dit voor 2015 een nadeel van € 200.000. Vanaf 2016 vallen kapitaallasten van € 75.000 vrij en komt het nadeel voor de gemeente neer op € 125.000. In de programmabegroting 2015-2018 zal dit risico financieel afgedekt moeten zijn.

Risico: Wachtgeldverplichtingen B&W

Voor de aanspraken op een wachtgelduitkering zijn wij eigen risicodragers, hiervoor is in de begroting geen bedrag opgenomen. We lopen het risico dat twee wethouders komend jaar aanspraak kunnen maken op een wachtgelduitkering. Dit is afhankelijk of de huidige wethouders wederom benoemd gaan worden. Deze twee wethouders hebben aanspraak op een uitkeringsduur van maximaal 38 maanden. De burgemeester is benoemd voor een periode van 6 jaar en na deze periode kan hij eventueel herbenoemd worden. Bij (tussentijds)ontslag kan de burgemeester ook aanspraak maken op een wachtgelduitkering, de duur van deze uitkering is, net als bij de wethouders, maximaal 38 maanden. Ook hiervoor is geen bedrag opgenomen in de begroting.

Risico: Sociale werkvoorziening

De gemeente Dalfsen heeft het voornemen uit te treden uit de Gemeenschappelijke Regeling Wezo. Dit betekent dat de uitvoering van de WSW/Participatiewet door gemeente Dalfsen zelf ter hand wordt genomen. Nadat dit voornemen formeel kenbaar is gemaakt, heeft het algemeen bestuur van de GR Wezo het besluit genomen dat de Wet sociale werkvoorziening c.q. de Participatiewet bij voorkeur zonder een GR dient te worden uitgevoerd. Dit voornemen (dus: opheffen GR) is aan de vijf Gemeenteraden gezonden om van de gemeenten een uitspraak te krijgen. Alle gemeenteraden hebben hier in beginsel mee ingestemd al dan niet onder bepaalde voorwaarden. Inmiddels wordt nader onderzoek gedaan naar de gevolgen van de opheffing van de GR Wezo en met name de gevolgen voor de uitvoeringsorganisatie de NV Wezo. De uittredingskosten voor de gemeente Dalfsen zijn nog niet bekend. Uit eigen onderzoek is een berekening gemaakt dat deze kosten circa € 240.000 bedragen. De definitieve afwikkeling is zoals gezegd nog in onderzoek. De bedoeling is dat de GR op 1 januari 2016 is opgeheven.

Naast de Wezo lopen we ook risico's bij Larcom. Door de Participatiewet zal er geen nieuwe instroom meer zijn van WSW-werknemers. Alle SW-bedrijven zullen zich dus moeten bezinnen op hun toekomst. Specifiek voor Larcom geldt dat de gemeenten Hardenberg en Ommen meer taken zelf willen uitvoeren en minder door Larcom laten uitvoeren. De gemeente Dalfsen wil met name het groenonderhoud dat door WSW-ers wordt verricht in eigen beheer gaan doen. Er zijn dus ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de omvang en continuïteit van de organisatie Larcom. De gemeente Dalfsen heeft uit het verleden (bij de opheffing van de toenmalige Gemeenschappelijke Regeling Vechtdal) een risico vanwege de garantie voor eventuele wachtgelden. Het garantiebedrag kent een aflopende reeks en is in het jaar 2039 gedaald tot € 0,-. In 2013 is het garantiebedrag € 88.950.

Risico: De Trefkoele

Bij de grote projecten lopen we diverse risico's. Het grootste project de Trefkoele+ is reeds in uitvoering. Er zijn bij bouwprojecten meerdere risico's waarvan het risico dat de aannemer failliet gaat de meest verstrekkende is. In dat geval bestaat de kans dat het budget wordt overschreden. Hoewel de kans daarop niet groot is kan het financiële gevolg groot zijn.

Een ander risico is vertraging en daarmee een latere oplevering van het gebouw. Dat betekent dat er voor een langere periode een vervangende ruimte gehuurd moet worden. Het is de vraag of De Trefkoele+ die lasten kan dragen. Het project Trefkoele+ wordt vanuit de raad gemonitord door een commissie die maandelijks geïnformeerd wordt over de voortgang van de bouw en de financiën. Deze commissie rapporteert elk kwartaal aan de raad. Zodoende houden we grip op de risico's.

f Risico: Grote projecten

Ook bij de overige grote projecten lopen we risico's.

De Kulturhusen zijn bijvoorbeeld in het bezit van particuliere organisaties. De gemeente heeft een subsidierelatie en is in sommige gevallen afnemer van uren (gymnastiekonderwijs) en huurt m2 ruimte (De Trefkoele+).

De risico's liggen op het vlak van de exploitaties en het groot onderhoud. Daar is jaarlijks aandacht voor, maar als het erop aankomt, dan zijn en blijven het gemeenschapsvoorzieningen waar de gemeente sterk van afhankelijk is. In alle Kulturhusen vindt bijvoorbeeld gymnastiekonderwijs plaats. Kortom, bij een (dreigend) faillissement of exploitatietekorten zal naar de gemeente gekeken worden en moeten wij onze verantwoordelijkheid nemen.

Als bijzonder risico is de veranderende demografische ontwikkeling te noemen. Die heeft gevolgen voor exploitaties (minder afname van uren) maar biedt ook weer kansen, omdat er overdag meer activiteiten te organiseren zijn. Met de exploitanten van de Kulturhusen wordt jaarlijks overleg gevoerd, waarbij de risico's onderwerp van gesprek zijn.

Middengebied Nieuwleusen: korfbalvereniging d'Ommerdieck heeft subsidie ontvangen voor het realiseren van een verenigingsruimte. In afwachting van de plannen rond 't Plein is nog niet tot realisering overgegaan. Het subsidie is al uitbetaald, maar nog niet besteed.

Sportpark Gerner: op dit moment vindt de realisering van kleed- en wasaccommodatie van ASC'62 en SVD plaats. Voor deze werkzaamheden is subsidie verstrekt en de verantwoordelijkheid voor het budget en de uitvoering ligt bij de vereniging. Bij een faillissement van een aannemer is het de vraag of er voldoende budget is om de voorzieningen te realiseren.

Risicokaart

De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. Het geeft ook een beeld van de verhoudingen tussen de risico's, van laag, midden en hoog. Per risicoscore wordt aangegeven hoeveel risico's zich in het betreffende vak bevinden.

kans 5	0	0	0	0	0
kans 4	1	1	1	0	1
kans 3	3	3	4	0	1
kans 2	1	6	1	0	0
kans 1	11	11	1	0	1
	gevolg 1 < 25.000	gevolg 2 25.000 < x > 95.000	gevolg 3 95.000 < X > 250.000	gevolg 4 250.000 < X > 450.000	gevolg 5 > 450.000

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om aandacht van het Management Team (MT). Het risico vormt dan nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Het is daarom van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.

Risico's, zeker wanneer die door de organisatie zelf niet kunnen worden beïnvloed, dienen concernbreed periodiek gemonitord te worden. De financiële gevolgen van een (opgetreden) risico worden opgevangen met het weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen de incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Het zijn de direct aan te wenden middelen voor financiële tegenvallers. Alleen reserves die alternatief aanwendbaar zijn worden meegenomen. Specifieke bestemmingsreserves rekenen we niet mee omdat een onttrekking uit deze reserves direct invloed heeft op dekking van kosten in de exploitatie. Stille reserves worden eveneens niet meegenomen. Niet duidelijk is namelijk in hoeverre deze op korte termijn liquide te maken zijn. In onderstaande tabel staan de reserves groter dan € 100.000 zonder de claims die er in de toekomst nog op rusten.

Vrij besteedbaar	31-12-2013
Algemene reserve	4.000.000
Algemene reserve vrij besteedbaar	10.200.000
Reserve riolering spaarvoorziening	552.000
Egalisatiereserve reiniging	925.000
Reserve Volkshuisvesting	1.265.000
Algemene reserve grondbedrijf	3.940.000
Post onvoorzien	83.000
Totaal	20.965.000

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die eventueel aangeboord kunnen worden om tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit betreft de mogelijkheid om vanuit een verhoging van belastingen en leges structurele risico's op te vangen.

De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (artikel 12) te vergelijken met de gehanteerde tarieven. Dit betreft de onbenutte belastingcapaciteit. De riool- en afvalstoffenheffing is in Dalfsen 100% kostendekkend en worden derhalve niet meegenomen.

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit is als volgt:

Soort	WOZ-waarde begin 2014	Tarief Dalfsen	Tarief art. 12 status	Verschil in tarief	Onbenutte capaciteit
eigenaar woning	2.800.000.000	0,1060	0,1651	0,0591	1.654.000
eigenaar niet-woning	690.000.000	0,1452	0,1651	0,0199	137.000
gebruiker niet-woning	690.000.000	0,1204	0,1651	0,0447	309.000
				Totaal	2.100.000

Het totale weerstandsvermogen komt hierdoor op:

Incidentele weerstandscapaciteit	20.965.000
Structurele weerstandscapaciteit	2.100.000
Totaal weerstandsvermogen	23.065.000

Benodigde weerstandscapaciteit

Het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgevoerd met behulp van een risicosimulatie (Monte Carlo methode). Op basis van de risicosimulatie kan worden berekend welk bedrag er benodigd is om de geïdentificeerde restrisico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage van 90%. De berekende benodigde weerstandscapaciteit voor de gemeente Dalfsen bedraagt € 3.300.000.

Indien de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld wordt door de benodigde weerstandscapaciteit uit de risicosimulatie ontstaat de ratio weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen	2013
Benodigde weerstandscapaciteit	3.300.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	23.065.000
Benodigd versus beschikbaar (ratio weerstandsvermogen)	7,0

Hoewel er geen wettelijke ratio's zijn, maken veel gemeenten gebruik van onderstaande waarderingstabel.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Samenvatting risicoprofiel

De gemeente Dalfsen behaalt met een ratio van 7,0 waarderingscijfer A. Dit betekent dat de gemeente Dalfsen in ruime mate in staat is om tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de organisatie in gevaar brengt. In vergelijking met andere gemeenten scoort de gemeente Dalfsen zeer hoog. Deze solide positie is in overeenstemming met de zeer lage schuldpositie.